

Nr 194.

Av herrar **Österström** och **Bergvall**, *angående centralisering och rationalisering av bearbetningen av rikets officiella statistik.*

Statistikens värde för orienteringen rörande de aktuella situationerna och utvecklingstendenserna på samhällslivets olika områden är numera oomtvistligt.

För att statistiken skall kunna bli till största möjliga nytta för lagstiftningsarbetet och ledningen av förvaltningen, måste den vara baserad på tillförlitliga och aktuella observationer och kunna snabbt och säkert utarbetas. Särskilt med hänsyn till statsmakternas under de senaste åren starkt växande behov av snabba statistiska utredningar för bedömande av uppkommande nya spörsmål är det av vikt, att kännedomen om redan föreliggande primärmaterial ävensom bearbetningen organiseras till en snabbt fungerande statistikberedskap.

I fråga om snabbhet samt smidig omläggning efter samhällsföreteelsernas föränderlighet ävensom i fråga om snabba och billiga bearbetningsmetoder lämnar rikets officiella statistik ej sällan åtskilligt övrigt att önska. Såsom exempel på senfärdig statistik nämnes ofta och med rätta folkräkningarna. Ett exempel på bristfällig anpassning efter den aktuella utvecklingen är den sociala understödsstatistiken, vilken icke tillnärmelsevis kan giva en snabb och samlad bild av understödsförsörjningens omfattning i riket. Denna viktiga statistik är för övrigt splittrad på flera myndigheter och företer påfallande brist på enhetlighet. I detta exempel må även framhållas det arbetskrävande uppgiftslämnande till fattigvårdsstatistiken, vilket årligen ankommer på kommunerna och vilket under nuvarande förhållanden är till mycket ringa nytta för dem. Ytterligare exempel på senfärdig och otidsenlig statistik skulle kunna anföras.

Den viktigaste orsaken till de antydda bristfälligheterna hänför sig till organisationen. Det har vid tidigare tillfällen, då den officiella statistiken varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet, pekats på frånvaron av en gemensam ledning av hela den officiella statistiken. Frågan om centralisering i största möjliga omfattning av statistiken till ett centralverk har dock icke kunnat lösas. I serien »Sveriges officiella statistik» och den därmed sidoordnade serien »Statistiska meddelanden» medverka sålunda för närvarande inalles över ett tjugotal ämbetsverk, varibland märkas, förutom statistiska centralbyrån, särskilt kommerskollegium och socialstyrelsen. Riksstatistiken är alltså utpräglat decentraliserad.

I själva verket bottenar icke heller spörsmålet om statistikens rationalise-

ring i en generell tillämpning av centralisationsalternativet. I fråga om primärmaterialens insamling, granskning och preparering för bearbetning ävensom fixering av bearbetningens mål samt i fråga om tabelleringen och redogörelsen för den utarbetade statistiken bör nämligen decentraliseringen på de olika ämbetsverken med deras kontakt med olika sidor av samhällslivet och speciella sakkunskap givetvis vara i högsta grad nyttig. Vad däremot beträffar själva bearbetningens rationella planering samt snabba och billiga utförande gäller obetingat, att centraliseringen med därav följande drift i större skala är avgjort överlägsen.

En ur organisatoriska, tekniska och ekonomiska synpunkter rationell statistisk bearbetning kräver speciell sakkunskap och måste baseras på de modernaste maskinella hjälpmedel. En modern och tillräckligt utbyggd bearbetningscentral för lämpliga delar av riksstatistiken skulle utan tvivel möjliggöra en snabbare och billigare statistik. Dessutom skulle det aktuella bearbetningsmaterialet för olika ämbetsverk kunna förvaras och hållas tillgängligt på ett centralt ställe samt därstädes omedelbart kunna snabbt och billigt underkastas speciella bearbetningar. Den sistnämnda fördelen innebär en statistikberedskap, vilken är icke minst värdefull för kommittéutredningar.

Under återopande av vad som sålunda anförts få undertecknade alltså hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande centralisering och rationalisering av bearbetningen och därmed sammanhängande detaljer i rikets officiella statistik, syftande till en snabbare, billigare och mera aktuell statistik, samt framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 20 januari 1937.

Ivar Österström.

John Bergvall.